

**GODIŠNJI IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU STRATEGIJE RAZVOJA POMORSKE PRIVREDE ZA PERIOD OD 2020.
DO 2030.GODINE I AKCIONOG PLANA ZA 2020-2021**

Podgorica, decembar 2021

1. UVODNI REZIME

Vlada Crne Gore je na sjednici od 30. jula 2020. godine, a na prijedlog Ministarstva saobraćaja i pomorstva, donijela Strategiju razvoja pomorska privrede za period 2020-2030 (u daljem tekstu: Strategija) sa Akcionim planom 2020-2021.

Predmetna Strategija rezultat je nastojanja da se obezbijede preduslovi za strateški razvoj pomorske privrede u Crnoj Gori, na način što će se dokumentom prepoznati i precizno definisati razvojni pravci i potencijali u ovom perspektivnom sektoru, dok se Akcionim planom utvrđuju aktivnosti, indikatori rezultata i učinka, rokovi, nadležne institucije i sredstva planirana za sprovođenje operativnih ciljeva definisanih Strategijom.

Strategijom je postavljeno pet strateških ciljeva, i to:

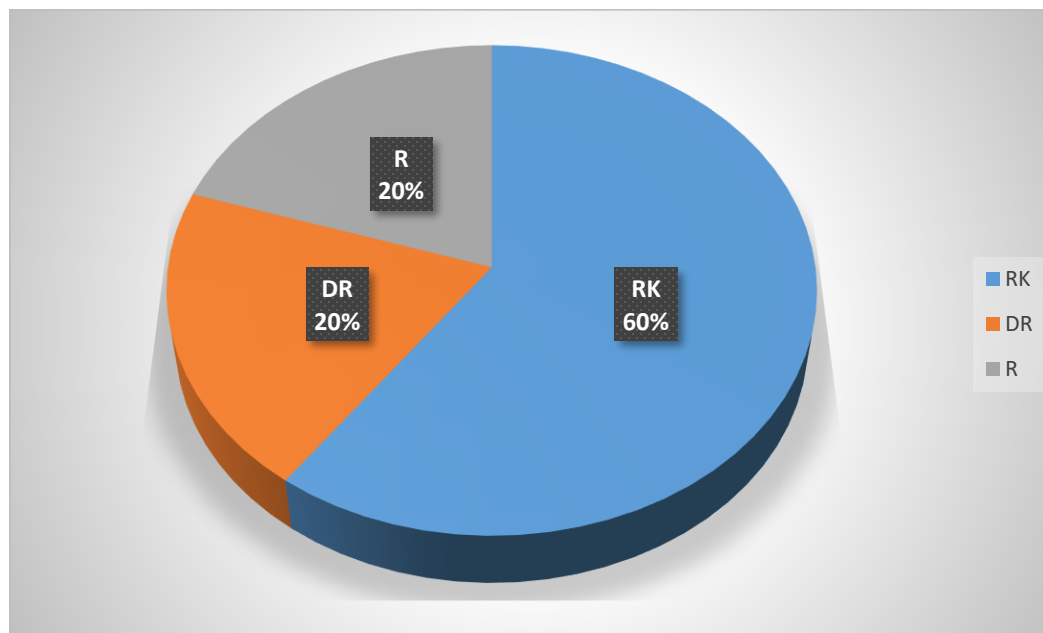
1. Povećanje doprinosa pomorske privrede i povezanih djelatnosti sveukupnom ekonomskom razvoju;
2. Jačanje kapaciteta pomorske administracije Crne Gore i pojednostavljenje administrativnih procedura;
3. Veća uključenost civilnog sektora, a naročito strukovnih nevladinih udruženja, u svim procesima koji prethode donošenju strateških odluka, normativnih akata, predlaganja sistemskih rješenja za prevazilaženje izazova u sektoru pomorske privrede;
4. Stručna zajednica postaje pokretač razvoja pomorske privrede;
5. Rast pomorske privrede zasnovan je na principima zelene ekonomije.

Ovim izvještajem obuhvaćena je analiza sprovođenja aktivnosti u okviru 4 strateška cilja (1,2, 4 i 5) i za njih utvrđenih 9 operativnih ciljeva, dok ostvarenje strateškog cilja br. 3 zahtijeva punu i kontinuiranu posvećenost svih nosilaca u dugoročnom periodu, te su te aktivnosti definisane kroz Plan dugoročnih aktivnosti.

Stepen realizacije

U izvještajnom periodu, od ukupno 10 aktivnosti čiji period implementacije obuhvata i 2020. godinu, realizovane (R) su 2 aktivnosti, u kontinuitetu se realizuju (RK) 6 aktivnostia a djelimično su realizovane (DR) 2 aktivnosti.

Procenat realizacije dospelih aktivnosti iz Akcionog plana

Imajući u vidu da je Strategija razvoja pomorske privrede usvojena u drugoj polovini 2020. godine, te se, shodno tome, za konačnu ocjenu postignutosti strateških ciljeva nisu stekli objektivni uslovi. Naime, strateški ciljevi projektovani su na dugoročnu realizaciju, odnosno na postizanje u desetogodišnjem periodu, a dokumentom predviđeno je da evaluacija Strategije razvoja pomorske privrede bude urađena srednjoročno, odnosno po isteku polovine posmatranog perioda obuhvaćenog strateškim dokumentom (2025. godine) i ex-post, odnosno nakon implementacije strateškog dokumenta.

Shodno navedenom, prva relevantna procjena strateških ciljeva, koja će dati presjek koji može pokazivati pravilan trend, jeste po isteku petogodišnjeg perioda, ali svakako do tada je neophodno pratiti stepen realizacije operativnih ciljeva postavljenih Strategijom i u mjeri mogućeg stepen realizacije indikatora učinka koji daje, u posmatranom kratkoročnom periodu, važne podatke na osnovu kojih je moguće vršiti u toku realizacije strateškog dokumenta i izrade novih Akcionih planova, odgovarajuće korekcije i donositi korektivne mjere.

Osvrt na najvažnije postignute rezultate i izazove

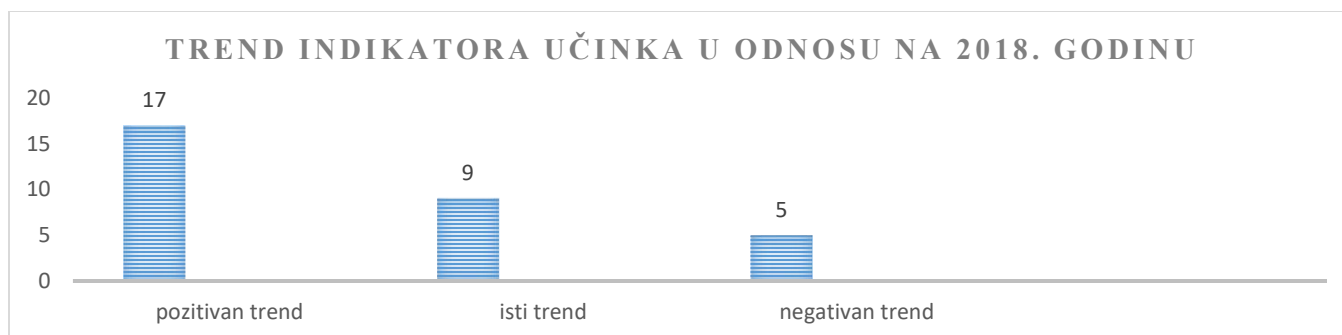
Obzirom da je, zbog kratkog perioda za koji je rađeno izvještavanje, ali i malog broja aktivnosti koje mogu predmet procjene, prerano govoriti o najvažnijim postignutim rezultatima u pogledu pojedinačnih aktivnosti, osvrt je moguće napraviti kroz 31 indikator učinka koji su definisani za 12 operativnih ciljeva.

Naime, indikator predstavlja kriterijum za mjerenje stepena uspjeha u postizanju cilja ili provjeru je li neka aktivnost izvršena i što se njome postiglo. Navedeni pokazatelji omogućavaju procjenu da li su postavljeni strateški, odnosno operativni ciljevi postignuti, odnosno jesu li predviđene aktivnosti sprovedene.

Indikator učinka izražava promjene izazvane rezultatima aktivnosti. Prilikom određivanja svakog indikatora učinka ponaosob, utvrđena je jasna veza između predviđenih aktivnosti i operativnog cilja koji treba da se dostigne njihovom implementacijom. Svaki indikator definisan je tako da ukazuje na rezultat koji se želi postići ciljem.

Imajući u vidu da je kao ulazni parametar prilikom izrade Strategije razvoja pomorske privrede uzeta 2018. godina, u periodu nakon donošenja strateškog dokumenta praćene su i analizirane vrijednosti u 2019. i 2020. godini, kako bi se mogli što sveobuhvatnije i racionalnije analizirati pokazatelji koji, u konačnom, utiču ili su mogli uticati i na krajnje indikatore učinka za postizanje operativnih ciljeva.

S tim u vezi, a imajući u vidu da je veliki dio izvještajnog perioda okarakterisan pojavom pandemije izazvane virusom Covid-19, ali i insitucionalnim promjenama koje su nastupile nakon parlamentarnih izbora 30. avgusta 2020. godine, može se reći da su rezultati ograničeni, ali istovremeno i vidljivi, obzirom da je kod 17 indikatora učinka identifikovan pozitivan trend u odnosu na ulazni parametar, kod 9 isti, a samo kod 5 negativan trend.

Osvrt na utrošena finansijska sredstva

Obzirom na nizak stepen realizacije predviđenih aktivnosti, nije bilo značajnijeg trošenja budžetskih sredstava za potrebe sprovođenja Strategije.

2. INFORMACIJA O NAPRETKU U POSTIZANJU OPERATIVNIH CILJEVA

Strategija razvoja pomorske privrede je strateški dokument koji usmjerava razvoj, utvrđuje prioritete u razvoju i postavlja konkretne strateške i operativne ciljeve definišući istovremeno aktivnosti čiju je realizaciju moguće pratiti jasno definisanim indikatorima, dok su Akcionim planom definisane aktivnosti za sprovođenje Strategije radi postizanja utvrđenih ciljeva i predstavlja sastavni dio strateškog dokumenta.

STRATEŠKI CILJ 1:

POVEĆANJE DOPRINOSA POMORSKE PRIVREDE I POVEZANIH DJELATNOSTI SVEUKUPNOM EKONOMSKOM RAZVOJU

OPERATIVNI CILJ 1.1.

POSTIZANJE ODRŽIVOG RASTA I KONKURENTNOSTI U LUČKOM SEKTORU

Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Obim pretovara u lukama				
	Luka Bar	1.382.563t	1.645.542t	63% ↑	2.594.776t
	Port of Adria	173.211t	43.659t	15% ↓	278.140t
2.	Broj zaključenih ugovora o koncesiji za pružanje lučkih usluga	4	8	100% ↑	8
3.	Broj aktivnih ugovora o obavljanju djelatnosti u Slobodnoj zoni	65	97	>100% ↑	80
4.	Broj pretovarenih kontejnera u crnogorskim lukama (izraženo	50.444 (TEU)	53.591 (TEU)	64% ↑	83.689(TEU)

	u jedinicama)	TEU				
--	------------------	-----	--	--	--	--

Kao što se može zaključiti iz podataka predstavljenih kroz gornju tabelu, kod svih indikatora je notiran trend rasta, dok je kod indikatora br. 2 isti veći ostvaren u punom iznosu, a kod indikatora br 3. čak i premašio ciljanu vrijednost za 2025. godinu.

OPERATIVNI CILJ 1.2. POVEĆANJE BRUTO TONAŽE CRNOGORSKE TRGOVAČKE MORNARICE					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Bruto tonaža crnogorske trgovačke mornarice	103.501,26 BT	105.461,16 BT	43% ↑	240.000 BT

Kod analize predmetnog indikatora uočena je neujednačenost u vođenju evidencije upisanih brodova između Lučke kapetanije Bar i Lučke kapetanije Kotor koja se odstupanja imaju otkloniti realizacijom strategijom planirane aktivnosti koja podrazumijeva digitalizaciju upisnika brodova. Ovo kod činjenice da se saglasno važećim zakonskim rješenjima brodovi upisuju u upisnike: trgovačkih brodova, ribarskih brodova i javnih brodova. S tim u vezi, indikator Bruto tonaža crnogorske trgovačke mornarice bi trebao da se odnosi samo na brodove koji su upisani u Upisnik trgovačkih brodova, a kako taj podatak nije preciziran, to se podaci u sljedećoj tabeli odnose na sve brodove koji viju crnogorsku zastavu nezavisno o nazivu upisnika u koji su isti upisani. Preporuka je da se u budućnosti koriste

podaci Tehničkog inspektorata Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama koji inspektorat vrši funkciju Flag State i o tim podacima izvještava Međunarodnu pomorsku organizaciju.

OPERATIVNI CILJ 1.3. POVEĆANJE BROJA JAHTI UPISANIH U CRNOGORSKI REGISTAR JAHTI					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj jahti upisanih u crnogorski Registar jahti	259	291	83% ↑	350
2.	Visina ostvarene naknade po osnovu upisa jahti u Registar, brisanja jahte iz Registra i tehničkog pregleda	40.053,83 eura	49.665,46	88% ↑	56.000 eura

Na osnovu vrijednosti indikatora koji reflektuju stepen postignutosti odnosno operativnog cilja može se konstatovati, kod naprijed navedenog činjeničnog stanja, da je procenat realizacije predmetnog operativnog cilja zadovoljavajući.

Tokom 2020. godine značajno je pojednostavljen upis jahti u Registar i to naročito dio koji se odnosi na tehnički pregled jahti. Navedeni rast indikatora može se dovesti u vezu upravo sa uspostavljanjem mreže nezavisnih tehničkih inspektora i korišćenjem savremenih informacionih tehnologija u postupku upisa jahti. Kako druge aktivnosti u okviru ovog operativnog cilja još uvijek nisu sprovedene, to se nije ni mogao očekivati značajniji rast broja upisanih jahti na kraju 2020. godine, u kojoj godini je i usvojen predmetni strateški dokument. Imajući u vidu globalno smanjenje ekonomskih i turističkih aktivnosti izazvano pandemijom Covid-19, može se konstatovati da je realizovana vrijednost predmetnog indikatora na dan 31.12.2020. godine i više nego zadovoljavajuća.

OPERATIVNI CILJ 1.4.					
1. POSTIZANJE ODRŽIVOG RASTA I KONKURENTNOSTI CRNOGORSKE POMORSKE PRIVREDE, U KONTEKSTU PLAVE EKONOMIJE, SINERGIJOM I ZAJEDNIČKIM DOPRINOSOM SVIH ČINILACA POMORSKE PRIVREDE PRIMJENJUJUĆI INTEGRALNI, MULTISEKTORSKI PRISTUP UZ KOORDINIRANO USAGLAŠAVANJE PRIORITETA					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj aktivnih poslovnih subjekata u oblasti plave ekonomije	488	596	91% ↑	650

Imajući u vidu da „plava ekonomija” ne postoji kao sektor koji se prati u okviru zvanične statistike, već predstavlja kombinaciju više djelatnosti iz različitih sektora, za potrebe procjene korišćeni su podaci na najnižem nivou, tj. grupama (označeni četvorocifrenim

brojem) u skladu sa KD 2010. Dodatno, imajući u vidu da pojedine djelatnosti nužno ne moraju biti povezane sa „plavom ekonomijom” podaci su korišćeni za poslovne subjekte čije je sjedište u nekoj od primorskih opština, u cilju postizanja najpouzdanije procjene u datom trenutku uz određena ograničenja.

Rastući broj poslovnih subjekata koji obavljaju djelatnosti koje se podvode pod sektor plave ekonomije ukazuje na potencijale koje donose resursi plave ekonomije.

OPERATIVNI CILJ 1.5.					
2. POZICIONIRATI CRNU GORU KAO ATRAKTIVNU NAUTIČKU I KRUZING DESTINACIJU					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj izdatih vinjeta	5.076	2333	33% ↓	7.000
2.	Broj luka nautičkog turizma	5	5	88% —	7
3.	Broj brodogradilišnih luka namijenjenih izgradnji i remontu jahti i megajahti	2	2	100% —	2

4.	Broj uplovljenja brodova na kružnim putovanjima u luku Bar	16	0	0% ↓	31
----	--	----	---	------	----

Sprovođenje ovog operativnog cilja i realizacija postavljenih indikatora učinka je direktna posljedica globalne krize u kruzing industriji izazvane pandemijom Covid-19, ali i restriktivnim mjerama koje se odnose na sprječavanje širenja pandemije, a koje su bile na snazi tokom 2020. godine, što se naročito manifestovalo na opadajući trend kod inikatora br. 1 i 4.

STRATEŠKI CILJ 2:

JAČANJE KAPACITETA POMORSKE ADMINISTRACIJE CRNE GORE I POJEDNOSTAVLJENJE ADMINISTRATIVNIH PROCEDURA

OPERATIVNI CILJ 2.1.					
3. OBEZBIJEDITI PRIMJENU MEĐUNARODNIH OBAVEZA CRNE GORE KAO OBALNE DRŽAVE, DRŽAVE ZASTAVE I DRŽAVE LUKE					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)

1.	Primijenjeni ADRREP izvještaji	2.232	2340	83% ↑	2800
2.	Broj obuka zaposlenih Pomorsko-operativnog centra	10	5	20% ↓	25
3.	Broj sprovedenih kontrola rada Priznatih organizacija	0	0	0% —	3

U okviru ovog operativnog cilja strateški dokument predviđa realizaciju sljedećih aktivnosti:

- Izrada sveobuhvatnog strateškog dokumenta, u skladu sa Strategijom razvoja saobraćaja za period 2019-2035, o ispunjavanju međunarodnih obaveza i odgovornosti Crne Gore kao države zastave, države luke i obalne države, kojom će se izvršiti analiza postojećeg stanja i planirati dopunska implementacija (ako to bude potrebno) odredbi relevantnih međunarodnih konvencija, i drugih konvencija pomorskog imovinskog prava, kodeksa, protokola, i rezolucija i EU pravne tekovine;
- Aktivno učešće crnogorske pomorske administracije u radu Međunarodne pomorske organizacije (IMO), Međunarodne organizacije rada (ILO) i drugih tijela Evropske unije i ne samo (EMSA, IALA, IMSO i obavezno informisanje, gdje je primjenjivo, svih relevantnih subjekata u pomorskoj privredi Crne Gore o svim aktivnostima koje su u toku u pomenutim organizacijama
- Formiranje posebne sekcije na zvaničnoj internet prezentaciji Ministarstva saobraćaja i pomorstva koja će sadržati sve nacionalne propise koji uređuju pomorsko-pravnu materiju, uključujući i međunarodne konvencije i evropske propise koji su transponovani u nacionalno zakonodavstvo;

- U skladu sa preporukama Evropske komisije, pristupiti izradi nacrtu, odnosno usvojiti Zakon o unutrašnjoj plovidbi.

OPERATIVNI CILJ 2.2.

4. KONTINUIRANO UNAPRJEĐIVATI SIGURNOST POMORSKE PLOVIDBE I SIGURNOST LJUDSKIH ŽIVOTA I IMOVINE NA MORU, TE BEZBJEDNOST LUČKIH POSTROJENJA I BRODOVA

Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj zaposlenih inspektora sigurnosti pomorske plovidbe	4	9	90% ↑	10
2.	Broj distress poziva na godišnjem nivou	45	27	>100% ↓	30
3.	Broj pomorskih nezgoda i nesreća	5	1	>100% ↓	4
4.	Broj akcija traganja i spašavanja na moru	35	21	>100% ↓	25

5.	Parametar procesa isplovljenja SAR čamaca	15 minuta	10 minuta 50 sekundi	92% ↓	10 minuta
6.	Broj prekoračenja brzine u Bokokotorskom zalivu	1000	6	>100% ↓	500

Iako su podaci koji se odnose na trend i procenat realizacije vrlo povoljni, ne mogu se smatrati reprezentativnim zbog činjenice da je intenzitet pomorskog saobraćaja u Bokokotorskom zalivu bio gotovo prekinut usled mjera za sprječavanje širenja Covid-19 pandemije.

OPERATIVNI CILJ 2.3.					
5. POJEDNOSTAVLJENJE ADMINISTRATIVNIH PROCEDURA					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj dostupnih elektronskih servisa na portalu E-Uprave ili na drugom mjestu koji se odnose na	0	0	0% —	5

	pomorstvo i pomorsku privredu				
2.	Broj elektronskih evidencija o upisanim čamcima, brodovima, jahtama i drugim plovnim objektima	2	2	66% —	3

Na portalu E-Uprave u 2020. godini nije postojao ni jedan elektronski servis koji se odnosi na pomorstvo i pomorsku privredu. Ovdje je potrebno istaći da shodno članu 27 Zakona o elektronskoj upravi ("Službeni list CG", br. 72/2019 od 26.12.2019. godine) organ, odnosno drugi subjekat dužan je da pripremi i na svojoj internet stranici ažurno objavljuje evidenciju usluga elektronske uprave koje pruža, a koja sadrži uslove pružanja usluge elektronske uprave, način predaje podnesaka i dostavljanja akata u elektronskom obliku, kao i način plaćanja administrativnih taksi. S tim u vezi, postoji određen broj informativnih usluga iz nadležnosti Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama i to Zahtjev za tehnički pregled plovnog objekta i usluga Upis jahte u registar jahti, o kojima je u prethodnom periodu bilo riječi u smislu kreiranja navedenih elektronskih servisa na portalu E-uprave i većeg nivoa sofisticiranosti. U tom smislu, može se očekivati da će vrijednost ovog indikatora do 2025. godine dostići željenu vrijednost. Što se tiče broja elektronskih evidencija o upisanim čamcima, brodovima, jahtama i drugim plovnim objektima je ostao isti kao i u 2018. godini. Ovdje treba napomenuti da evidencija ne podrazumijeva digitalizaciju postupka upisa čamca, broda ili jahte.

STRATEŠKI CILJ 3:

VEĆA UKLJUČENOST CIVILNOG SEKTORA, A NAROČITO STRUKOVNIH NEVLADINIH UDRUŽENJA, U SVIM PROCESIMA KOJI PRETHODE DONOŠENJU STRATEŠKIH ODLUKA, NORMATIVNIH AKATA, PREDLAGANJA SISTEMSКИH RJEŠENJA ZA PREVAZILAŽENJE IZAZOVA U SEKTORU POMORSKE PRIVREDE

OPERATIVNI CILJ 3.1.					
6. POVEĆANJE MEDIJSKE ZASTUPLJENOSTI SVIH AKTIVNOSTI POMORSKE ADMINISTRACIJE CRNE GORE U CILJU AKTIVNOG UKLJUČIVANJA CIVILNOG DRUŠTVA U RAZVOJNE PROCESSE CRNOGORSKE POMORSKE PRIVREDE					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj upućenih javnih poziva u početnoj fazi izrade akta	2	1	20% ↓	5
2.	Broj organizovanih Okruglih stolova za javne rasprave	2	3	30% ↑	10

Navedeni operativni cilj nastoji se postići realizacijom niženavedenih aktivnosti:

- Upućivanje javnog poziva zainteresovanoj javnosti prije otpočinjanja izrade nacrtu zakona, strategija ili programa, da crnogorskoj pomorskoj administraciji već u pripremnoj fazi dostave svoje prijedloge i sugestije;
- Kontinuirana saradnja sa Privrednom komorom Crne Gore, Savjetom za konkurentnost, Zajednicom opština, poslovnim asocijacijama u procesu kreiranja sektorskih politika i razvojnih pravaca u sektoru pomorske privrede;

Intenzivna medijska zastupljenost pomorske administracije u cilju promovisanja sektorske politike kako bi civilni sektor mogao aktivno participirati u relevantnim konsultativnim procesima.

STRATEŠKI CILJ 4:

STRUČNA ZAJEDNICA POSTAJE POKRETAČ RAZVOJA POMORSKE PRIVREDE

OPERATIVNI CILJ 4.1.					
7. OJAČANA KADROVSKA STRUKTURA U POMORSKOJ ADMINISTRACIJI I U PRIVATNOM SEKTORU, EDUKOVANA I OSPOSOBLJENA DA AKTIVNO UČESTVUJE U DONOŠENJU ODLUKA I KREIRANJU RAZVOJNIH PRAVACA U POMORSTVU					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj obuka kojima su prisustvovali zaposleni u pomorskoj administraciji	10	2	10% ↓	20
2.	Broj obuka zaposlenih u pomorskoj administraciji	3	36	>100% ↑	8

Navedeni operativni cilj nastoji se postići realizacijom sljedećih aktivnosti:

- Podsticati programe obuke u zemlji i inostranstvu, kako bi kadrovi zaposleni u administraciji i privredi pratili i usvajali trendove na globalnom pomorskom tržištu
- Poboljšati uslove za rad kvalifikovanih kadrova sa iskustvom u pomorskoj administraciji, kako bi istima i rad u javnoj upravi bio u dovoljnoj mjeri atraktivan
- Podsticati izradu dokumentarnih filmova o pomorstvu koji bi se emitovali u crnogorskim medijima u cilju širenja znanja o pomorstvu
- Podsticati organizaciju stručnih i naučnih skupova u cilju razvijanja znanja o plavoj i zelenoj ekonomiji u kontekstu razvoja crnogorskog pomorstva
- Uspostavljanje inovacionog „haba“ u Baru kojim bi se obezbijedila podrška za realizaciju i komercijalizaciju segmenata preduzetničkih ideja vezanih za pomorstvo.

OPERATIVNI CILJ 4.2.					
8. STRUČNO OSPOSBLJAVANJE I CJELOŽIVOTNO UČENJE SVIH ČINILACA CRNOGORSKE POMORSKE PRIVREDE					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj akreditovanih programa za stručno osposobljavanje zaposlenih u crnogorskoj pomorskoj privredi	0	0	0% —	4

2.	Broj uvedenih poreskih olakšica za subjekte pomorske privrede koji ulažu u osposobljavanje kadra	0	0	0% —	1
----	--	---	---	------	---

Navedeni operativni cilj treba da se postigne razvijanjem akreditovanih programa za stručno osposobljavanje zaposlenih u crnogorskoj pomorskoj privredi uz mogućnost uvođenja sistema poreskih olakšica za one subjekte pomorske privrede koji ulažu u kontinuirano osposobljavanje svog kadra.

STRATEŠKI CILJ 5:

RAST POMORSKE PRIVREDE ZASNOVAN JE NA PRINCIPIMA ZELENE EKONOMIJE

OPERATIVNI CILJ 5.1.					
9. STVORITI ODGOVARAJUĆE PRETPOSTAVKE U JAVNOM I PRIVATNOM POMORSKOM SEKTORU ZA PRIVREDNI RAST ZASNOVAN NA PRINCIPIMA ZELENE EKONOMIJE					
Broj	Naziv indikatora učinka	Početna vrijednost (2018)	Ostvarena vrijednost indikatora na kraju 2020. godine	Trend i procenat realizacije	Ciljana vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta (2025)
1.	Broj potvrđenih međunarodnih konvencija koje				

	tretiraju zelenu ekonomiju	0	0	0% —	1
2.	Broj luka koje imaju sopstvenu opremu za prihvatanje i zbrinjavanje brodskog otpada i ostataka tereta	0	0	0% —	1

Zelena ekonomija se na našim prostorima nije u dovoljnoj mjeri aktuelizovala u prethodnom periodu, te je potrebno kod svih činilaca pomorske privrede vršiti stalnu edukaciju kako bi se podigla svijest o njenom značaju i benefitima privrednog rasta zasnovanog na načelima zelene ekonomije.

Polazeći od činjenice da svaki privredni rast u savremenom društvu mora biti zasnovan na načelima zelene ekonomije, Strategija razvoja pomorske privrede predviđa realizaciju sljedećih aktivnosti:

- Promotivne aktivnosti na podizanju svijesti kod svih činilaca pomorske privrede o benefitima privrednog rasta zasnovanog na načelima zelene ekonomije;
- Potvrditi Međunarodnu konvenciju o uklanjanju olupina, 2017 (Najrobi konvencija);
- Potvrditi Hongkonšku međunarodnu konvenciju o bezbjednom i ekološki prihvatljivom recikliranju brodova, 2009;
- Obezbijediti uslove za dostupnu i efikasnu uslugu prihvata i zbrinjavanja brodskog otpada i ostataka tereta u svim crnogorskim lukama;
- Izrada analize optimizacije pomorskog saobraćaja u Bokotorskom zalivu u cilju unaprjeđenja sigurnosti pomorske plovidbe i umanjenja uticaja pomorskog saobraćaja na biodiverzitet mora i druge parametre životne sredine;
- Podsticati razvoj novih tehnologija i kontinuirano pratiti i unaprijedjivati znanja, pravila i propise u cilju prevencije zagađenja morske sredine koja mogu biti prouzrokovana brodarskim i lučkim djelatnostima, operacijama istraživanja i eksploatacije ugljovodonika, postavljanjem podmorskih cjevovoda, kablova i drugih instalacija;
- Nabavka opreme za saniranje posljedica zagađenja mora sa plovinih i drugih objekata;
- Nabavka specijalnog broda za saniranje posljedica zagađenja sa plovinih objekata kao i za potrebe traganja i spašavanja na moru;
- Intenziviranje aktivnosti na akreditaciji laboratorija za kontrolu i mjerenje izduvnih gasova iz brodskih motora, te laboratorija za mjerenje kvaliteta brodskog goriva.

3. TABELA ZA IZVJEŠTAVANJE O AKCIONOM PLANU ZA 2020. GODINU

STRATEŠKI CILJ 1 POVEĆANJE DOPRINOSA POMORSKE PRIVREDE I POVEZANIH DJELATNOSTI SVEUKUPNOM EKONOMSKOM RAZVOJU			
Operativni cilj 1.1 Postizanje održivog rasta i konkurentnosti u lučkom sektoru	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Indikator učinka 1 Obim pretovara u lukama (Luka Bar i Port of Adria)	1.555.774t	2.872.916t	3.142.070t
Indikator učinka 2 Broj zaključenih ugovora o koncesiji za pružanje lučkih usluga	4	8	14
Indikator učinka 3 Broj aktivnih ugovora o obavljanju djelatnosti u slobodnoj zoni	65	80	95

Indikator učinka 4 Broj pretovarenih kontejnera u crnogorskim lukama (izraženo u TEU jedinicama)	50.444	83.689	120.146
Operativni cilj 1.2 Povećanje bruto tonaže crnogorske trgovačke mornarice	103.501,26 BT	240.000 BT	450.000 BT
Indikator učinka 1 Bruto tonaža crnogorske trgovačke mornarice	103.501,26 BT	240.000 BT	450.000 BT
Operativni cilj 1.3. Povećanje broja jahti upisanih u crnogorski Registar jahti			
Indikator učinka 1 Broj jahti upisanih u crnogorski Registar jahti	259	350	520
Indikator učinka 2 Visina ostvarene naknade po osnovu upisa jahti u Registar, brisanja jahte iz Registra i tehničkog pregleda	40.053,83 eura	56.000 eura	100.000 eura
Operativni cilj 1.4.			

Postizanje održivog rasta i konkurentnosti crnogorske pomorske privrede, u kontekstu plave ekonomije, sinergijom i zajedničkim doprinosom svih činilaca pomorske privrede primjenjujući integralni, multisektorski pristup uz koordinirano usaglašavanje prioriteta			
Indikator učinka 1 Broj aktivnih poslovnih subjekata u oblasti plave ekonomije	488	650	750
Operativni cilj 1.5. Pozicionirati Crnu Goru kao atraktivnu nautičku i kruzing destinaciju			
Indikator učinka 1 Broj izdatih vinjeti	5076	7000	10000
Indikator učinka 2 Broj luka nautičkog turizma	5	7	10
Indikator učinka 3 Broj brodogradilišnih luka namijenjenih izgradnji i remontu jahti i megajahti	2	2	3
Indikator učinka 4 Broj uplovljenja brodova na kružnim putovanjima u luku Bar	16	31	50

Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Rok	Status realizacije	Izvor finansiranja	Utrošena sredstva	Novi rok za realizaciju i obrazloženje	Preporuke za naredni period
1.1.16. Izrada analize o potencijalima korišćenja hidroaviona za prevoz putnika i operacije traganja i spašavanja na moru i potrebama izgradnje prihvatnih kapaciteta	Izrađena Analiza o potencijalima korišćenja hidroaviona za prevoz putnika i operacije traganja i spašavanja na moru i potrebama izgradnje prihvatnih kapaciteta	MKI	2020	Realizovano (R)	Budžet	10.000 eura		
1.3.2. Unaprjeđenje organizacione strukture i kadrovske osposobljenosti. Jačanje administrativnih kapaciteta	Veći broj zaposlenih i adekvatno edukovanih zaposlenih u Odjeljenju za registar jahti	MKI UPSUL MFSS	2020-2022	Djelimično realizovano (DR)	Budžet	5.000 eura		

Registra jahti Crne Gore može podrazumijevati konstituisanje nezavisnog Registra jahti i učešće privatnog sektora u svim oblastima vezanim za upis jahti, uključujući i promociju zastave								
1.4.7. Povećati efikasnost javnog sektora u privlačenju i realizaciji direktnih stranih investicija u pomorsku privredu i uspostavljanje atraktivnog poslovnog ambijenta s tim	Fomirano je radno tijelo koje će imati jasan zadatak da promoviše investicione potencijale crnogorske pomorske privrede u zemlji i inostranstvu	MKI Agencija za investicije	2020-2021	Realizovano (R)	Nije potrebno obezbijediti finansijska sredstva			

u vezi. Formirati posebno radno tijelo koje će u opisu posla imati promovisanje investicionih potencijala crnogorske pomorske privrede u zemlji i inostranstvu kroz izradu odgovarajućih promotivnih materijala, dobru medijsku zastupljenost, učestvovanje na međunarodnim i lokalnim pomorskim sajmovima i dr								
1.4.8. Izrada Akcionog plana koji će definisati	Usvojen Akcioni plan koji bliže definiše	MKI	2020-2021	Djelimično realizovano (DR)	Budžet	15.000 eura		Postupajući u skladu sa ciljevima postavljenim

aktivnosti u cilju unaprjeđenja radno-pravnog statusa crnogorskih pomoraca	aktivnosti u cilju unaprjeđenja radno-pravnog statusa crnogorskih pomoraca							Strategijom razvoja pomorske privrede Crne Gore, Vlada Crne Gore je u junu 2020. godine formirala Koordinaciono tijelo za pomorce, čiji bi zadatak bio priprema ovog Akcionog plana, ali je isto neophodno inovirati i u institucionalnom i u personalnom smislu.
--	--	--	--	--	--	--	--	---

STRATEŠKI CILJ 2**JAČANJE ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA POMORSKE ADMINISTRACIJE CRNE GORE I
POJEDNOSTAVLJANJE ADMINISTRATIVNIH KAPACITETA**

Operativni cilj 2.1 Obezbijediti primjenu međunarodnih obaveza Crne Gore kao obalne države, države zastave i države luke	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Indikator učinka 1 Primijenjeni ADRREP izvještaji	2.232	2.800	4.000
Indikator učinka 2 Broj obuka zaposlenih Pomorsko-operativnog centra	10	25	35
Indikator učinka 3 Broj sprovedenih kontrola rada Priznatih organizacija	0	3	5
Operativni cilj 2.2. Kontinuirano unaprjeđivati sigurnost pomorske plovidbe i sigurnost ljudskih života i imovine na moru, te bezbjednost lučkih postrojenja i brodova			
Indikator učinka 1		10	16

Broj zaposlenih inspektora sigurnosti pomorske plovidbe	4		
Indikator učinka 2 Broj distress poziva na godišnjem nivou	45	30	20
Indikator učinka 3 Broj pomorskih nezgoda i nesreća	5	4	2
Indikator učinka 4 Broj akcija traganja i spašavanja na moru	35	25	15
Indikator učinka 5 Parametar procesa isplovljenja SAR čamaca Broj distress poziva na godišnjem nivou	15	10	5
Indikator učinka 6 Broj prekoračenja brzine u Bokokotorskom zalivu	1.000	500	300
Operativni cilj 2.3. Pojednostavljenje administrativnih procedura			
Indikator učinka 1	0	5	10

Broj dostupnih elektronskih servisa na portalu E-Uprave ili na drugom mjestu koji se odnose na pomorstvo i pomorsku privredu			
Indikator učinka 2 Broj elektronskih evidencija o upisanim čamcima, brodovima, jahtama i drugim plovnim objektima	2	3	4

Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Rok	Status realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva	Novi rok za realizaciju i obrazloženje	Preporuke za naredni period
2.2.3. Potpuna implementacija VTMS sistema za nadzor i upravljanje pomorskim saobraćajem, koji će pokriti sve crnogorske luke i teritorijalno more Crne Gore kao i njegovo dalje	VTMS sistem je u potpunosti implementiran	UPSUL	2020 - 2021	Realizacija u kontinuitet u (RK)	IPA III Budžet	Sredstva su već obezbijedena za prvu fazu implementacije		Potrebno je uzeti u obzir ovu aktivnost prilikom planiranja projekata kroz IPA III perspektivu

unapređenje (implementacija CISE i STM-a, zamijena dotrajalih senzora i instalacija savremene senzorske opreme) i održavanje								
2.2.4. Odrediti i klasifikovati plovne puteve i ažurirati sve nautičke karte u cilju optimizacije i unaprjeđenja sigurnosti na moru	Klasifikovani plovni putevi	MKI UPSUL ZHSCG	2020 - 2022	Realizacija u kontinuitet u (RK)	Budžet	60.000 eura		
2.2.6. Graditi i modernizovati objekte sigurnosti pomorske plovidbe i objekte pomorske signalizacije uz	Izgrađeni novi i modernizovan i postojeći objekti sigurnosti pomorske plovidbe i	UPSUL	2020 - 2022	Realizacija u kontinuitet u (RK)	Budžet	n/a		

konstantno unaprijeđenje sistema pomorskih telekomunikacija	objekti pomorske signalizacije Unaprijeđen sistem pomorskih komunikacija							
2.3.2. Postepeno uspostavljanje i ažuriranje postojećih elektronskih evidencija (Informacioni sistem za pomorstvo) stanja u crnogorskim upisnicima brodova, čamaca, jahti i drugih plovniha objekata; stranih plovniha objekata koji se nalaze u teritorijalnom moru Crne Gore;	Uspostavljen Informacioni sistem za pomorstvo	Nacionalno i biro osigurača MKI UPSUL Ekspertska podrška	2020 - 2021	Realizacija u kontinuitet u (RK)	Budžet	30.000 eura		

izdatih vinjeta za privatnu upotrebu i privrednu djelatnost; zaključenih ugovora o obaveznom osiguranju u saobraćaju i drugih obaveznih osiguranja korisnika plovnih objekata kao i postepeno povezivanje naprijednavedeni h baza podataka sa postojećim informacionim sistemima, kao i razmjena istih između UPSUL, inspekcijskih organa, Lučkih kapetanija, osiguravajućih društava, organa lokalne samouprave, carinskih organa,								
--	--	--	--	--	--	--	--	--

što će omogućiti da svi nadležni organi u realnom vremenu raspolažu preciznom informacijom o svakom plovnom objektu, odnosno da li korisnici plovnih objekata koji saobraćaju u teritorijalnom moru Crne Gore imaju zaključen odgovarajući ugovor o obaveznom osiguranju u saobraćaju i da li obavljaju djelatnost iznajmljivanja plovnih objekata na zakonit način, odnosno da li se pridržavaju nacionalnih propisa.								
---	--	--	--	--	--	--	--	--

STRATEŠKI CILJ 4**STRUČNA ZAJEDNICA POSTAJE POKRETAČ RAZVOJA POMORSKE PRIVREDE**

Operativni cilj 4.1. Ojačana kadrovska struktura u pomorskoj administraciji i u privatnom sektoru, edukovana i osposobljena da aktivno učestvuje u donošenju odluka i kreiranju razvojnih pravaca u pomorstvu	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Indikator učinka 1 Broj obuka kojima su prisustvovali zaposleni u pomorskoj administraciji	10	20	30
Indikator učinka 2 Broj obuka zaposlenih u pomorskoj administraciji	3	8	10
Operativni cilj 4.2. Stručno osposobljavanje i cjeloživotno učenje svih činilaca crnogorske pomorske privrede			

Indikator učinka 1 Broj akreditovanih programa za stručno osposobljavanje zaposlenih u crnogorskoj pomorskoj privredi	0	4	8
Indikator učinka 2 Broj uvedenih poreskih olakšica za subjekte pomorske privrede koji ulažu u osposobljavanje kadra	0	1	3

Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Rok	Status realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva	Novi rok za realizaciju i obrazloženje	Preporuke za naredni period
4.1.2. Poboljšati uslove za rad kvalifikovanih kadrova sa iskustvom u pomorskoj administraciji, kako bi istima rad u javnoj upravi bio u dovoljnoj mjeri atraktivan	Kvalifikovani kadrovi koji rade u pomorskoj administraciji adekvatno su nagrađeni za svoj rad	MKI MF UPSUL	2020-2022	Realizacija u kontinuitetu (RK)	Budžet	n/a		

STRATEŠKI CILJ 5 RAST POMORSKE PRIVREDE ZASNOVAN JE NA PRINCIPIMA ZELENE EKONOMIJE			
Operativni cilj 5.1.	Početna vrijednost	Ciljna vrijednost na polovini sprovođenja strateškog dokumenta	Ciljna vrijednost na kraju sprovođenja strateškog dokumenta
Indikator učinka 1 Broj potvrđenih međunarodnih konvencija koje tretiraju zelenu ekonomiju	0	Potvrđena Međunarodna Konvencija o uklanjanju olupina, 2017 (Najrobi konvencija)	Potvrđena Hongkoška međunarodna konvencija o bezbjednom i ekološki prihvatljivom recikliranju brodova, 2009
Indikator učinka 2 Broj luka koje imaju sopstvenu opremu za prihvata i zbrinjavanje brodskog otpada i ostataka tereta	0	2	Sve luke saglasno MARPOL konvenciji i nacionalnim zakonodavstvom imaju sopstvenu opremu za prihvata i zbrinjavanje brodskog otpada i ostataka tereta

Aktivnost	Indikator rezultata	Institucija	Rok	Status realizacije	Izvor finansiranja	Sredstva	Novi rok za realizaciju i obrazloženje	Preporuke za naredni period
------------------	----------------------------	--------------------	------------	---------------------------	---------------------------	-----------------	---	------------------------------------

5.1.4. Obezbijediti uslove za dostupnu i efikasnu uslugu prihvata i zbrinjavanja brodskog otpada i ostataka tereta u svim crnogorskim lukama	Obezbijedjeni odgovarajući uslovi za dostupnu i efikasnu uslugu prihvata i zbrinjavanja brodskog otpada i ostataka tereta u svim crnogorskim lukama	UPSUL Luke	2020- 2022	Realizacija u kontinuitetu (RK)	JPP Koncesije	n/a		
--	--	---------------	---------------	--	------------------	-----	--	--

4. PREPORUKE ZA NAREDNI PERIOD SPROVOĐENJA

Kako je i rečeno na samom početku, implementacija ovog Akcionog plana, tj. dijela koji se odnosi na 2020. godinu, obuhvatila je period od nekoliko mjeseci i bila otežana brojnim objektivnim okolnostima, vezanih prije svega za krizu izazvanu pandemijom virusa Covid-19 i institucionalnim promjenama nakon parlamentarnih izbora.

Detaljnom analizom svakog indikatora učinka ponaosob, te svih indikatora zajedno, ali uzimajući u obzir i dosadašnja praktična iskustva, uočeno je da se kao najčešći faktor presudan za realizaciju ili izostanak realizacije pojavljuje neadekvatna interesorna saradnja i koordinacija u sprovođenju aktivnosti definisanih strateškim dokumentom. S tim u vezi, potrebno je, na nivou generalne preporuke ključne za uspješnu realizaciju postavljenih strateških ciljeva, intenzivira interesorna saradnja, kao i saradnja sa strukovnim udruženjima, akademskom zajednicom, nevladinim sektorom itd. Na ovaj način postići će se pravovremeno izvršenje postavljenih strateških i operativnih ciljeva, ali će istovremeno i prevazilaženje izazova ili rješavanje otvorenih pitanja biti realizovano na bazi multidisciplinarnog pristupa, što može predstavljati izvrstan osnov za sistemsko rješavanje otvorenih pitanja. Kroz ovakav pristup,

značajno će se umanjiti i mogućnost tzv. ping-ponga između nadležnih organa jer će se obezbijediti istovremena uključenost svih relevantnih nadležnih organa, svako u domenu svojih nadležnosti. Na ovaj način, administracija postaje efikasnija, a poteškoće sa kojima se susrijeće bivaju lakše prevaziđene.

U odnosu na specifične preporuke i korektivne mjere, u prethodnom periodu potrebno je naročito intenzivirati aktivnosti kroz dalje unaprjeđenje institucionalnog i zakonodavnog okvira, kroz predložene korektivne mjere.

INSTITUCIONALNI OKVIR

1. Formiranje Koordinacionog tijela za implementaciju Strategije razvoja pomorske privrede

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Ministarstvo kapitalnih investicija

Opis korektivne mjere: Kao prioriteta korektivna mjera, nakon usvajanja Strategije, predlaže se formiranje Koordinacionog tijela za implementaciju Strategije razvoja pomorske privrede (u daljem tekstu: KTIS).

KTIS bi, preporučeno, trebao biti sastavljen od delegiranih predstavnika sledećih institucija:

- Ministarstvo kapitalnih investicija, u svojstvu Koordinatora KTIS-a;
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja;
- Ministarstvo ekonomskog razvoja;
- Ministarstvo ekologije i prostornog planiranja;
- Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama;
- Privredna komora Crne Gore;
- “Luka Bar” AD

KTIS bi imao sljedeća zaduženja: prikupljanje, obradu i analizu podataka relevantnih za kvalitetno izvršavanje aktivnosti predviđenih strateškim dokumentom, redovno izvještavanje o stepenu realizacije planiranih mjera/aktivnosti po akcionim planovima, a na osnovu utvrđenih indikatora učinka i rezultata, kvartalna priprema izvještaja o sprovođenju akcionih planova za potrebe resornog ministarstva i godišnja priprema izvještaja o sprovođenju akcionih planova.

Pored navedenog, članovi KTIS-a imali bi obavezu učešća u pripremi Akcionog plana za 2022-2023. godinu, uključujući definisanje konkretnih mjera/aktivnosti predviđenih za realizaciju u posmatranom periodu za svaki od ustanovljenih operativnih ciljeva izvedenih iz strateških ciljeva, kao i utvrđivanje indikatora rezultata, institucija/institucije nadležne za implementaciju utvrđenih mjera, datuma početka i planiranog datuma završetka mjera/aktivnosti, sredstva planirana za sprovođenje mjera/aktivnosti, kao i izvore finansiranja.

2. Formiranje novog Koordinacionog tijela za pomorce

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Vlada Crne Gore, na predlog Ministarstva kapitalnih investicija

Opis korektivne mjere: Evropska pomorska politika prepoznaje da je održavanje visokih kvalifikacionih standarda u oblasti stručnog osposobljavanja i obuke pomoraca i unaprjeđenja uslova za rad na brodovima koji viju zastavu država članica EU ključno za postizanje željenog stepena pomorske sigurnosti, bezbjednosti brodova i zaštite životne sredine, a samim tim i konkurentnosti evropskog pomorskog sektora. Politike Evropske unije fokusirane su, između ostalog, na konstantno unaprjeđenje radno-pravnog statusa pomoraca i povećanje atraktivnosti ovog poziva. Konvencija o radu pomoraca iz 2006. godine (MLC, 2006) Međunarodne organizacije rada inkorporirana je u zakonodavstvo EU nakon postignutog sporazuma socijalnih partnera. Nadzor nad primjenom ove ključne konvencije koja reguliše radno-pravni status pomoraca na globalnom nivou obezbjeđuje se jasnim mehanizmima koji čine sastavni dio dvije evropske direktive čije je usvajanje imalo za cilj harmonizaciju u primjeni konvencijskih rješenja kada je u pitanju namjeri da radno-pravni status crnogorskih pomoraca bude unaprijeđen, Strategijom razvoja pomorske privrede predviđeno je u okviru strateškog cilja 1- Povećanje doprinosa pomorske privrede i povezanih djelatnosti sveukupnom ekonomskom razvoju, kao aktivnost 1.4.8. predviđena je Izrada Akcionog plana koji će definisati aktivnosti u cilju unaprjeđenja radno-pravnog statusa crnogorskih pomoraca, sve u okviru Operativnog cilja 1.4.- Postizanje održivog rasta i konkurentnosti crnogorske pomorske privrede, u kontekstu plave ekonomije, sinergijom i zajedničkim doprinosom svih činilaca pomorske privrede primjenjujući integralni, multisektorski pristup uz koordinirano usaglašavanje prioriteta.

Ova aktivnost predviđa izradu posebnog akcionog plana kojim bi se utvrdile aktivnosti u cilju unaprjeđenja radno-pravnog statusa crnogorskih pomoraca koji nesumnjivo predstavljaju značajan potencijal daljeg razvoja crnogorskog pomorstva. Predmetni akcioni plan predviđjeće aktivnosti koje se odnose na dalje unaprjeđenje i ažuriranje Informacionog sistema za pomorstvo, odnosno elektronske baze podataka o pomorcima, izdatim pomorskim dokumentima i ovlašćenjima o osposobljenosti i o njihovom plovidbenom stažu; revidiranje kriterijuma i načina kontrole obrazovnih institucija koje se bave obrazovanjem pomoraca, kao i centara za obuku pomoraca; usaglašavanje nadležnosti između nadležnih Ministarstava, po pitanju obrazovanja, obuke, socijalne i zdravstvene zaštite pomoraca; izrada programa zapošljavanja pomorskih pripravnika na domaćim i stranim brodovima; uključivanje pomoraca u nacionalni sistem socijalne i zdravstvene zaštite po uzoru na druge pomorske zemlje; sagledavanje i eventualne izmjene poreske politike koja se odnosi na oporezivanje zarada pomoraca, usvajanje granskog kolektivnog ugovora za pomorce koji su angažovani u međunarodnoj i obalnoj plovidbi i dr.

Kao najefikasniji način da se pristupi izradi kvalitetnog Akcionog plana koji će definisati aktivnosti u cilju unaprjeđenja radno-pravnog statusa crnogorskih pomoraca, preporučuje se upravo formiranje Koordinacionog tijela za pomorce, kojem bi bio povjeren zadatak pripreme predmetnog Akcionog plana. Uz poštovanje interesornog pristupa, cijeni se da bi bio obezbijeđen optimalan način rješavanja svih otvorenih pitanja, svakako uz učešće i ciljne grupe na koju će se odnositi mjere predviđene Akcionim planom, u prvom redu pomoraca.

Preporučuje se da Koordinaciono tijelo za pomorce bude sastavljeno od predstavnika sljedećih institucija i asocijacija:

- Ministarstvo kapitalnih investicija;
- Ministarstvo unutrašnjih poslova;
- Ministarstvo finansija i socijalnog staranja;
- Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta;
- Ministarstvo zdravlja;
- Unija pomoraca Crne Gore;
- Udruženje pomorskih kapetana Crne Gore i
- Udruženje agencija koje se bave posredovanjem pri zapošljavanju pomoraca Crne Gore.

3. Intenziviranje rada Koordinacionog tijela u Privrednoj komori Crne Gore za valorizaciju tranzitnog potencijala Crne Gore

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Privredna komora Crne Gore i Ministarstvo kapitalnih investicija

Opis korektivne mjere: Direktorat za pomorsku privredu je u drugoj polovini 2020. godine, odmah nakon usvajanja strateškog dokumenta, pristupio zajedno sa privrednim sektorom, iniciranju formiranja Koordinacionog odobra za valorizaciju saobraćajnog tranzitnog potencijala Crne Gore, uputivši i zvaničnu Inicijativu Privrednoj komori Crne Gore.

Naime, kao strateški cilj broj 1 Strategijom je definisano Povećanje doprinosa pomorske privrede i povezanih djelatnosti sveukupnom ekonomskom razvoju. U okviru ovog cilja, kao jedna od prioriternih aktivnosti određeno je podsticanje razvoja luke Bar kao logističkog centra koji je integrisan u multimodalni transportni sistem i formiranje radnog tijela koje će imati zadatak da prati i koordinira razvoj logističkih aktivnosti preko luke Bar i Crne Gore. Inicijalna zamisao je bila da ovo radno tijelo bude sastavljeno od svih činioca logističkog lanca od polazne tačke A koja se nalazi van Crne Gore, preko željezničkih i drumskih transportera, lučkih operatera, logističkih firmi iz Crne Gore, predstavnika brodara u kontejnerskom transportu, kao i agenata za angažovanje brodova u transportu

generalnih roba, u tečnom i rasutom stanju, carine, odnosno svih učesnika u logističkom lancu koji na redovnim sastancima treba da diskutuju o mogućnostima i izazovima u kojim se nalazi logistički pravac preko luke Bar i Crne Gore.

Potrebno je da svi subjekti tog tijela, za koje je tada predloženo da bude sastavljeno od predstavnika logističke privrede, akcenat stave na opšti interes cjelokupne crnogorske privrede. Ovo radno tijelo zamišljeno je kao tijelo koje bi imalo za obavezu da promovise logistički pravac preko luke Bar u zemljama regiona, a sve u cilju privlačenja regionalnog tereta na luku Bar, odnosno ispitivanjem trenutnog stanja na konkurentskim pravcima i prilagođavanje Crne Gore istim, odnosno preispitivanje konkurentске prednosti Crne Gore i informisanje tržišta o istoj.

4. Jačanje kadrovske i organizacione strukture Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama u cilju efikasnog upravljanja lukama nakon centralizacije upravljanja istim

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Ministarstvo kapitalnih investicija, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Uprava za kadrove

Opis korektivne mjere: Kao što je prethodno navedeno, Strategijom razvoja pomorske privrede i Predlogom Zakona o lukama, u skladu sa strateškim opredjeljenjem, predviđeno je centralizovano upravljanje lukama. Konkretno, ovakav pristup podrazumijevao bi da Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, pored upravljanja lukama od nacionalnog značaja, od Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom preuzme i upravljanje lukama od lokalnog značaja.

Imajući u vidu da privredna društva koja koriste luke od lokalnog značaja nemaju zaključene Ugovore o koncesiji, nego lučko područje koriste i obavljaju lučku djelatnost na osnovu Ugovora o zakupu/korišćenju morskog dobra, za očekivati je da preuzimanjem upravljanja nad ovim lukama, Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama pristupi i odgovorajućem regulisanju odnosa koje Zakupci morskog dobra imaju sa Državom.

Ovako proširene nadležnosti i samim tim djelokrug poslova koje će obavljati Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, očekivano će nametnuti i potrebu za jačanjem kadrovske i organizacione strukture navedene Uprave. Pri tome, potrebno je posebno uvažiti činjenicu da Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, kada govorimo o kadru kvalifikovanom za oblast koncesija, posjeduje veoma posvećene ali kvantitativno skromne kapacitete, za koje nije realno očekivati da mogu da efikasno obavljaju i dio poslova koji će se odnositi na luke od lokalnog značaja.

U tom kontekstu, preporučuje se da se organizaciona struktura Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, kao i njena kadrovska struktura, prilagode novim nadležnostima pravovremeno, kako ne bi došlo u zastoju prilikom otpočinjanja postupaka za dodjelu koncesija, nego da novouspostavljena struktura spremno dočeka nove nadležnosti i zadatke koji joj budu povjereni.

Iako će preporučena korektivna mjera svakako podrazumijevati povećanje broja kvalifikovanih izvršilaca na radnim mjestima vezanim za postupke za dodjelu koncesije, treba imati u vidu da u skladu sa Zakonom o javno-privatnom partnerstvu dio aktinosti, koji nije zanemarljiv, preuzima i Agencija za investicije Crne Gore.

5. Formiranje pomorskog klastera

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Ministarstvo kapitalnih investicija u saradnji sa privrednim sektorom

Opis korektivne mjere: Strategijom razvoja pomorske privrede u okviru Strateškog cilja 1-Operativni cilj 1.1. Postizanje održivog rasta i konkurentnosti u lučkom sektoru kao aktivnost 1.4.1. predviđeno je Osnivanje crnogorskog pomorskog klastera koji će za članove imati privredne subjekte koji potpadaju pod sektor plave ekonomije. Pomorski klasteri su definisani kao mreže povezanih privrednih subjekata, dobavljača i drugih činioca pomorskog sektora koji se nalaze na istom geografskom području, a čije poslovanje zavisi od odluka i politika istih institucija. Karakteristika koja razlikuje klastere od drugih vrsta mreža je njihova međusobna povezanost i međuzavisnost.

Razvoj pomorskog klastera sam po sebi je uglavnom samoregulativan, ali je nesporno da inicijativa za njegovim konstituisanjem mora biti pokrenuta pa makar ona potekla od javnog sektora, što je ovdje slučaj. Pravna forma klastera zavisi od svrhe zbog koje se klaster razvija, vizije budućeg razvoja ili finansijskih razloga. Postoje mnoge forme za razvoj klastera i to su: Udruženja (NVO), društva sa ograničenom odgovornošću, kooperative, partnerstva i dr. Ipak, u Crnoj Gori se klasteri najčešće osnivaju kao NVO udruženja i kao privredna društva.

Razvoj klastera, kao instrument ekonomske politike, je sredstvo za privlačenje novih investicija u region, stvaranje novih radnih mjesta, jačanje stručnih kapaciteta, povećanje produktivnosti, povećanje obima izvoza i ostvarivanje ekonomije obima, te je konstituisanje crnogorskog pomorskog klastera ovim strateškim dokumentom prepoznato kao jedna od ključnih aktivnosti ka postizanju strateških ciljeva.

6. Restrukturiranje brodarskih društava AD “Barska plovdba” i AD “Crnogorska plovdba” cilju postizanja njihove održivosti i finansijske stabilnosti

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Ministarstvo kapitalnih investicija u saradnji sa organima upravljanja brodarskih društava

Opis korektivne mjere: Imajući u vidu činjenicu da navedena broderska društva već određeno vrijeme nisu u mogućnosti da samostalno servisiraju kreditne obaveze nastale po osnovu izgradnje četiri broda za prevoz suvih rasutih tereta, analize koje su rađene u cilju racionalizacije njihovog poslovanja kao jedino održivo rješenje nameću restrukturiranje ovih broderskih društava i konsolidaciju flote.

S tim u vezi, pripremljena su i pažljivo analizirana tri moguća scenarija:

- Scenario nepromijenjenog poslovanja (Business as Usual – BAU scenario) koji znači da oba društva nastavljaju da posluju kao do sada: „Barska plovidba“ AD nastavlja da bude vlasnik i brodar dva teretna broda („BAR“ i „BUDVA“) i „Crnogorska plovidba“ AD nastavlja da bude vlasnik i brodar preostala dva teretna broda („KOTOR“ i „DVADESETPRVI MAJ“).
- Drugi scenario: Jedno društvo će kao brodar i vlasnik upravljati flotom koja se sastoji od sva četiri teretna broda („BAR“, „BUDVA“, „KOTOR“ i „DVADESETPRVI MAJ“), dok će drugo društvo poslovati na RO RO tržištu nakon kupovine polovnog RO RO putničkog broda tačno određenih tehničkih karakteristika i kapaciteta, a koji će brod poslovati na liniji Bar – Drač – Bari – Bar.
- Treći scenario: Jedno društvo se pripaja drugom društvu, ili se dva društva spajaju u novo privredno društvo koje društvo, kao brodar i vlasnik, upravlja flotom od četiri teretna broda („BAR“, „BUDVA“, „KOTOR“ i „DVADESETPRVI MAJ“).

Imajući u vidu da je izvjesno da bez nastavka aktivnosti usmjerenih na restrukturiranje broderskih društava, neće biti postignuta ni njihova dugoročna održivost niti finansijska stabilnost, preporuka je da se bez odlaganja pristupi otpočinjanju aktivnosti koje će voditi ka odabiru najpovoljnijeg modela restrukturiranja

ZAKONODAVNI OKVIR

1. Usvajanje predloga i pokretanje postupka javne rasprave za Zakon o lukama

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Ministarstvo kapitalnih investicija

Opis korektivne mjere: Predlog Zakona o lukama završen je u 2020. godini i usklađen je u potpunosti sa novim zakonskim okvirom, koji se prvenstveno odnosi na javno-privatna partnerstva. Jedna od izuzetno značajnih poteškoća u primjeni važećeg Zakona, na koju su luke sasvim opravdano ukazivale u prethodnom periodu, jeste pristup sredstvima koja su uplaćivana u Budžet i koja su predstavljala, u skladu sa zakonskim rješenjem, prihod Organa uprave (Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama), odnosno Pravnog lica (Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom), zavisno od kategorije luke.

Međutim, u praksi je ovo po pravilu značilo nemogućnost kasnijeg namjenskog povlačenja ovih sredstava za izgradnju, rekonstrukciju, održavanje i upravljanje luka ili dijela luka, održavanje dubina u luci i na sidrištu luke; poboljšanje sigurnosti i bezbjednosti i zaštite mora od zagađenja s plovnih objekata u luci i na sidrištu luke kao i troškove poslovanja Organa uprave.

Na ovaj način, sredstva su gotovo uvijek usmjeravana za neke druge namjene iz Budžeta, čime je u krajnjem usporavan i adekvatan i ravnomjeran razvoj luka, te izgradnja i rekonstrukcija lučke infrastrukture. Uzimajući u obzir prethodno navedeno, obrađivač izvještaja je prilikom izrade strateškog dokumenta, predložio drugačije zakonsko rješenje, a koje sada izričito predviđa da naknade za upotrebu operativne obale, komercijalnih vezova, sidrišta i ležarinu plovnih objekata predstavljaju prihod Organa uprave, dakle Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama.

Pored navedenog, novo zakonsko rješenje predviđa da plaćanje naknade za upotrebu operativne obale isključuje obavezu plaćanja naknade za ležarinu plovnog objekta i obratno, imajući u vidu da su u praksi brodari morali plaćati najčešće i naknadu za upotrebu operativne obale i naknadu za ležarinu plovnog objekta, iako ove dvije naknade, po svojoj prirodi i prirodi stvari, isključuju jedna drugu.

Dakle, imajući u vidu da je predlog Zakona o lukama pripremljen u 2020. godini, preporučuje se pokretanje postupka javne rasprave kako bi se što prije obavile neophodne konsultacije sa zainteresovanom javnošću. Preporuka je da se organizuje i najmanje jedan Okrugli sto, budući da se ovakav vid razmjene mišljenja i iskustava pokazao kao najučinkovitiji i kao model koji obezbjeđuje najšire učešće zainteresovanih subjekata u javnoj raspravi.

2. Iniciranje nastavka postupka donošenja Zakona o pomorsko-agencijskoj djelatnosti

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Ministarstvo kapitalnih investicija

Opis korektivne mjere: Krajem 2019. godine Vlada Crne Gore usvojila je Predlog Zakona o pomorsko-agencijskoj djelatnosti. Ovim zakonom uređuju se uslovi za obavljanje pomorsko-agencijske djelatnosti koja obuhvata plovidbu brodova i njihovo iskorišćavanje, prihvata i otpremu brodova, brigu o putnicima i posadi, posredovanje pri zaključivanju ugovora o iskorišćavanju brodova, kupoprodaji, gradnji, konverziji, popravci brodova, osiguranju brodova i odgovornosti vlasnika broda, odnosno brodarka i snabdijevanju brodova zalihama, kao i druga pitanja od značaja za obavljanje pomorsko-agencijske djelatnosti.

Ovim Zakonom uređena je, po prvi put u našem zakonodavstvu, na sistemski način pomorsko-agencijska djelatnost, kroz lex specialis.

Kao strateški značajan zakonski akt, a u kontekstu postojećeg pravnog okvira u kojem se ima razvijati pomorska privreda u Crnoj Gori, strateškim dokumentom je prepoznat značaj donošenja ovog Zakona.

Shodno zakonskim odredbama, pomorsko-agencijsku djelatnost može da obavlja pravno lice koje je upisano u upisnik pomorskih agenata ili u upisnik pomorskih agenata posrednika koji vodi organ državne uprave nadležan za poslove pomorstva. Upisnik se vodi posebno za pomorske agente, a posebno za pomorske agente posrednike. Administrativne i komercijalne poslove, koji se odnose na prihvata i otpremu brodova, zastupanje vlasnika broda, odnosno brodarka, može da obavlja pravno lice koje ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom (pomorski agent), u skladu sa izdatim punomoćjem. Poslove u posredovanju u zaključivanju ugovora o iskorišćavanju brodova, kupoprodaji, gradnji i konverziji brodova, brodoopravljanju, može da obavlja pravno lice koje ispunjava uslove utvrđene ovim zakonom (pomorski agent posrednik), u skladu sa izdatim punomoćjem. Poslove iz stava 4 ovog člana, može da obavlja linijski agent, agent u slobodnoj plovidbi, agent za kupovinu i prodaju brodova i agent osiguranja. Pomorsko-agencijsku djelatnost ne može da obavlja pravno lice koje koristi luku na osnovu zaključenog ugovora u skladu sa zakonom, ni sa njim povezana pravna lica. Pravno lice iz stava 1 ovog člana, može zastupati brodarka i vlasnika robe koja se prevozi brodom, ako ima pisanu saglasnost i brodarka i vlasnika robe koja se prevozi brodom.

Licenca za pomorskog agenta, odnosno pomorskog agenta posrednika izdaje se nakon položenog stručnog ispita za sticanje licence za pomorskog agenta, odnosno pomorskog agenta posrednika, čime se dodatno pomorsko-agencijska djelatnost podiže na viši nivo i pružene usluge, za očekivati je, dobijaju na kvalitetu.

Strukovna udruženja agenata, ali i šira stručna javnost, pozdravili su izradu Predloga Zakona o pomorsko-agencijskoj djelatnosti, te uzeli izuzetno aktivno učešće u njegovoj izradi. Predstavnik Udruženja pomorskih agenata uzeo je i u svojstvu člana Radne grupe učešće, a organizovan je i završni Okrugli sto, kojem je prisustvovali više desetina agenata.

Predlog Zakona o pomorsko-agencijskoj djelatnosti, nakon što ga je Vlada Crne Gore usvojila, upućen je u skupštinsku proceduru i kao takav, bez amandmana, usvojen na matičnim odborima - Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i Odboru za zakonodavstvo.

Međutim, imajući u vidu promjene u sazivu Skupštine Crne Gore, kojom prilikom su sva akta koja su se nalazila u skupštinskoj proceduri-arhivirana, Vlada Crne Gore je ponovo otpočela postupak koji prethodi upućivanju Predloga Zakona u skupštinsku proceduru. S tim u vezi, preporučuje se u što kraćem roku nastavka aktivnosti usmjerenih na donošenje ovog Zakona od strane Skupštine Crne Gore, posebno pri tome imajući u vidu da je ova oblast i dalje neadekvatno uređena sa jedne strane, a da sa druge strane Ministarstvo kapitalnih investicija ima već u cjelosti pripremljen zakonski akt koji može uputiti u dalju proceduru.

3. Pokretanje postupaka za dodjelu koncesije u skladu sa novim zakonskim okvirom

Institucija nadležna za realizaciju korektivne mjere: Ministarstvo kapitalnih investicija i Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama

Opis korektivne mjere: Strateškim dokumentom nedvosmisleno je, kroz više aktivnosti i ciljeva, prepoznat značaj postupaka za dodjelu koncesija, kao adekvatan vid uređenja odnosa između korisnika državnih resursa i Države.

Kao što je prethodno već navedeno, u zakonodavstvu Crne Gore stvorene su kvalitetne pretpostavke za raznovrsne modele jano-privatnih partnerstava. Takođe, novi Predlog Zakona o lukama u cjelosti je usaglašen sa normativno-pravnim okvirom kojim je regulisano javno-privatno-partnerstvo, pa su na ovaj način stvoreni preduslovi za pokretanje postupaka za dodjelu koncesija na svim područjima ili za sve djelatnosti, koje su još uvijek neregulisane u kontekstu dugoročnog prava na korišćenje između Države i Korisnika.

Prilikom realizacije predložene korektivne mjere, neophodno je imati u vidu da će, ukoliko se ostane pri konceptu centralizovanog upravljanja lukama, pojaviti potreba da se reguliše, kroz odgovarajući model koncesije, status luka od lokalnog značaja, koje se u ovom momentu koriste na osnovu Ugovora o zakupu/korišćenju morskog dobra, zaključenim između Javnog preduzeća za upravljanje morskim dobrom i Korisnika ustupljenog morskog dobra. Po pravilu, u pitanju su dugoročni Ugovori o zakupu, ali su nakon izgradnje luke koje su izgrađene kao izvršenje dijela ugovorene obaveze Investitora, ostale u režimu zakupa, a ne koncesija.

Također, stupanjem na snagu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe, stvoreni su preduslovi da se pokrene postupak za dodjelu koncesije za adekvatno regulisanje trajektnog prevoza Kamenari-Lepetani, imajući u vidu da se predmetna djelatnost obavlja na način koji više nije usklađen sa važećim pravnim okvirom. Naime, članom 182j Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe, propisano je da se pravo na obavljanje djelatnosti prevoza trajektom između pristaništa i pravo na izgradnju, korišćenje i održavanje pristaništa i privezišta, stiču dodjelom koncesije, koja se u skladu sa stavom 4 istog člana dodjeljuje na period do 30 godina.

Imajući u vidu da je odredbom člana 182k stav 1 Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o sigurnosti pomorske plovidbe propisano da postupak za dodjelu koncesije iz člana 182j pokreće Organ uprave izradom Koncesionog akta, kao nosilac aktivnosti u odnosu na konkretnu korektivnu mjeru, prepoznata je i Uprava pomorske sigurnosti i upravljanja lukama.